

Grote of Barbarakerk

Overdenking 22 oktober 2017

Tekst: Matheus 22: 15-22

Thema: 'Beeldrager van God'

Voorganger: ouderenpastor Yolanda van der Stelt

Terwijl ik de tekst voor vandaag doorlas moest ik aan pesten denken. Misschien ook omdat dat momenteel een veel besproken onderwerp is en het voorkomt op allerlei niveaus. Maar.... Bent u wel eens gepest? Als kind op school of op het werk? In de buurt of misschien zelfs wel thuis?

Soms gebeurt het met kleine dingen die een ander niet opvallen maar die voor jou veel betekenen. Het kan een handeling zijn maar ook een gebaar, een blik, een paar woorden en tegenwoordig ook via mail of app.

Je kunt de pesters, of de situatie misschien, nog steeds voor je zien. Het gevoel van onmacht, onzekerheid of schaamte ervaren. Maar ook het gevoel van oneerlijkheid en onrecht. Van angst en verdriet. Ook wanneer het al lang geleden is.

Bij pesten heb je soms niet alleen te maken met een persoon, één pester. In veel gevallen zijn er ook omstanders. Mensen die eraan meewerken of de pester zelfs opjutten.

Of mensen die er alleen maar bij staan om te zien wat er gaat gebeuren. Het zijn mensen die de groep groter en dreigender maken omdat je niet weet wat je van ze moet verwachten. Hulp is het meestal niet. Het risico om dan zelf het slachtoffer te worden wordt dan vaak als te groot ervaren.

Als toeschouwer hoef je je handen niet vuil te maken. En worden ze erop aangesproken dan kunnen ze zeggen dat ze alleen maar keken: 'ik heb niets gedaan, nee hoor, ik niet'.

Tot slot de groep die wel weet wat er gebeurt of gaat gebeuren, maar die zich in stilte afzijdig houdt of de andere kant opkijkt.

Het doel van pesten is om de ander klein te maken, te vernederen, om zichzelf stoer voor te doen of er een gevoel van macht aan te ontlenuen.

Voor slachtoffers is pesten wreed: het doet zeer en het beschadigt je. Het laat je twijfelen over jezelf en over anderen, het vernedert je, het maakt je onzeker én het maakt eenzaam.

Iedere groep kan een dreiging worden.

En zo wordt ook Jezus ingesloten door een groep.

De Farizeeërs vonden het helemaal niets hoe Jezus met mensen omging, hoe hij mensen genas en over Gods Koninkrijk vertelde. Ze vonden het niets dat steeds meer mensen hem begonnen te volgen. Dat zette kwaad bloed. Het voelde als een bedreiging van hun eigen waarden en normen, een bedreiging van hun aanzien en positie.

Ze trokken zich terug om met elkaar te overleggen hoe ze Jezus konden afrekenen. En dan graag definitief.

Er wordt besloten om te proberen hem een uitspraak te ontlokken waardoor hij ter dood zal worden veroordeeld. En het mooiste zou het natuurlijk zijn wanneer dit gebeurde door de Romeinen zodat ze zelf schone handen hielden.

Toen ze een aanpak bedacht hadden gingen ze niet zelf. Nee, ze stuurden een aantal van hun leerlingen samen met een groep Herodianen naar Jezus toe.

De Herodianen hoorden bij Herodes. Farizeeërs en Herodianen: religie en politiek, samen sterk tegen Jezus. Ze hebben bedacht dat, wat Jezus ook gaat zeggen, het op deze manier altijd fout zal zijn en het één van beide partijen de gelegenheid geeft om hem op te pakken.

Ziet u het voor zich: Daar gaan ze, met een goed uitgedacht plan lopen ze met z'n allen naar Jezus. Met het doel dat ze voor ogen hebben verbeeld ik me een groep waarin verschillende stemmingen heersen: opgewonden, uitdagend, sensatie en nieuwsgierigheid. Er gaan mensen meelopen om te zien waar ze heen gaan, om te zien wat er gaat gebeuren...

Wanneer zo'n groep gericht op je afkomt voelt dat als een bedreiging, intimiderend.

De kring sluit zich rond Jezus... En daar staat Jezus dan, ingesloten door mensen waar hij niet veel goeds van heeft te verwachten.

Wat doet zoiets met je? Hoe zal Jezus daar hebben gestaan?

Even een stilte....een dreigende en een sensatie verwachtende stilte....

Dan neemt één persoon het woord. De rest wacht af: 'ik stond erbij en ik keek ernaar...'

Ze beginnen heel aardig en vleien Jezus. 'Meester, wij weten dat u oprecht bent en in alle oprechtheid onderricht geeft over de weg van God'. De tekst klopt, maar het komt niet overeen met wat de groep uitstraalt. Dat is misschien wel minstens zo bedreigend.

En dan stellen ze hem, zo lijkt het, een onschuldige vraag: "Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet?"

Nu is het goed om te weten dat er in Judea veel mensen tegen het betalen van de belasting aan de Keizer waren. Van oudsher werd er altijd al belasting betaald in Natura. Dit was voor de Keizer echter veel lastiger te vervoeren en er was een risico voor misoogsten.

In dat geval zou hij zijn soldaten geen soldij kunnen geven en dat was dan weer een risico voor mouterij. Daarom voerde Augustus een belastingmunt in waarmee de belasting betaald moest worden.

Het nadeel voor de bevolking was dat er altijd evenveel betaald moest worden ongeacht of het een goede of een slechte oogst was. Mensen moesten zich hierdoor vaak in de schulden steken en de bevolking werd steeds armer. De geheven belasting kwam niet ten goede aan de bevolking maar was bestemd voor het vergroten van de rijkdom en de macht van de Keizer .

Keizer Tiberius, de zoon van Augustus, gebruikte voor de belasting een speciale munt. Aan de ene kant van deze munt stond een afbeelding van zichzelf als keizer, en aan de andere kant een tekst "Keizer Tiberius, verheven zoon van de goddelijke Verhevene" .

Dat is een pijnlijk punt. Want in Jesaja 45 lezen dat de Heer zegt: 'Ik ben de Heer, er is geen ander, buiten mij is er geen God'. En op grond van een tekst uit Exodus, de 10 geboden, was het voor alle Joden, ook degene die niet geloofden dat Jezus de Zoon van God was, een akelige munt. Aan de ene kant stond immers een gesneden beeld, en de tekst aan de andere kant verwees naar het bestaan van andere Goden dan God.

Met 1 romeinse munt op zak overtrad je dus al 2 van de 10 geboden.

'Is het geoorloofd de keizer belasting te betalen of niet?'

Al je goed kijkt naar de totale situatie gaat hier om een zeer gevoelige kwestie en een 'of-of' vraag: 'Loyaliteit aan God... of aan de Keizer'.

Welk antwoord Jezus ook zou geven, er zal één groep zijn die het opruiing vindt: Of de Fari-zeëën, of de Herodianen. En op opruiing stond de doodstraf.

En daar, te midden van die grote dreigende kring, staat Jezus....

Er is een stilte gevallen, iedereen wacht vol spanning op zijn reactie.....er hangt iets in de lucht....

Het toppunt van klemzitten, van onmacht en eenzaamheid lijkt mij....van oneerlijkheid en onrecht.

En Jezus....? Fier staat hij te midden van die groep. Hij laat zich niet klein of bang maken.

Jezus blijft zichzelf en dicht bij zichzelf.

Hij voelt de boze opzet van de vraag en benoemt dit zonder angst.

Hij vraagt om een belastingmunt te laten zien. Zelf heeft hij er geen op zak maar één van de omstanders reikt hem er één aan. Misschien wel één van de Herodianen die hem als salaris ontvangen heeft.

Jezus bekijkt de munt en 'vraagt naar de bekende weg' zouden wij zeggen: 'van wie is de afbeelding die erop staat en van wie het afschrift?'

De groep antwoordt: 'van de Keizer'

Hij geeft de munt terug en zegt: 'Geef dan wat van de keizer is (terug) aan de keizer, en geef aan God wat God toebehoort.'

Tja, dat is een tegenvaller. Daar hadden ze niet om gevraagd....

Ze hadden het willen regelen zonder dat God erbij betrokken werd...zonder dat ze zelf werden aangesproken

De groep zwijgt en vertrekt....

'Geef God wat God toebehoort' .

Tijdens de voorbereiding van deze dienst vroeg ik me af hoe vaak deze ene zin in deze tekst mijn aandacht had getrokken. Ik moet eerlijk zeggen dat ik vaker ben blijven 'hangen' bij de

dreiging van de groep en de kracht en de zelfbeheersing van Jezus in deze situatie. Of de vraag hoe het met belasting betalen zit en bijvoorbeeld de stijgende eigen bijdrages in de zorg.

Maar: 'geef God wat God toebehoort' was eigenlijk niet zo'n blikvanger.

Nou ja, vroeger stond op de gulden, de rijksdaalder en het zilveren tientje de tekst: 'God zij met ons'. Als kind stelde ik me voor dat Jezus dat bedoelde. Eén munt voor de keizer en een munt voor in de collectezak voor God. Het leek toen wel logisch. Later begreep ik dat het toch wat anders in elkaar zit.

Voor wie zich nu af zit te vragen of 'God zij met ons' nog ergens op munten staat: Het staat tegenwoordig alleen nog op de Nederlandse 2 euro munt.

Maar het gaat hier niet om de munt. Dat was misschien wel makkelijker geweest. 'Geef aan God wat aan God toebehoort'. Het gaat hier ineens om ons zelf. Blijkbaar hebben wij iets aan God te geven. Dat brengt het verhaal heel dichtbij.

En terwijl ik op de computer de afbeelding van zo'n oude belastingmunt zat te bekijken met daarop groot afgebeeld het hoofd van de keizer, bedacht ik dat ook wij beelddraggers zijn. Het staat op verschillende plaatsen in de Bijbel. Geschapen naar Gods beeld en gelijkenis. En dat wij, door de manier waarop wij leven, iets van God kunnen laten zien. Voor onszelf en voor anderen.

Door beelddrager van God te zijn valt eigenlijk alles weg waar tegenwoordig veel aandacht aan wordt besteed: Ons uiterlijk, je opleidingsniveau, status, of hoeveel geld je hebt. Het is niet belangrijk meer. Het is niet de kern waar het om gaat.

Alles waar niet de beeltenis van de keizer opstaat behoort aan God.

Dat betekent dat we in navolging van Jezus mogen leven. Met liefde voor anderen én met liefde voor onszelf. In het vertrouwen dat God ons nabij is en ons ten diepste kent.

Het is een onvoorwaardelijke liefde waarmee God van ons houdt.

Het is een liefde waarmee Hij zegt: 'Het maakt niet uit. Ik hou toch van je. Ik lig niet wakker van je fouten. Ik vind het geen probleem dat je toch nog dingen bent vergeten of dat je goede bedoelingen van vandaag niet zijn gelukt. Want... ik hou van je!'

Het is een liefde die je kracht kan geven, die troost en nabij is.

Liefde die ons draagt wanneer we het moeilijk hebben, liefde wanneer we ons klein voelen wanneer we tegenover pesters staan of wanneer de herinneringen daaraan ons raken of beschadigd hebben.

Liefde en geborgenheid wanneer we het gevoel hebben klem te zitten in een situatie.

Liefde die niet verdient of betaald hoeft te worden.

Wanneer we zo op God en op zijn nabijheid durven vertrouwen mogen we dit ook zelf weer uitdragen.

Dan zullen we zijn beelddrager zijn.

Het zal zichtbaar worden in onze omgang met elkaar. In de liefde, de zorg en de nabijheid voor elkaar, door echte betrokkenheid. Via een gesprek of gewoon praktisch.

Het op durven staan voor iemand die gepest wordt.

Maar ook door onze omgang met in de natuur. Ieder op zijn eigen manier.

En zo zijn wij, als rentmeesters, als medemens, als maatje, door God aan elkaar gegeven.

Als beelddrager van God

In kleine kring én wereldwijd

Amen.

Gebed van de zondag

Goede God,

Verstevig wat er in ons is
aan geloof, hoop en liefde

Zodat we doen

wat uw zoon ons geleerd heeft

Niet halfslachtig of omdat het moet
maar met volle overgave.

Geef ons de moed

om in verzet te komen

wanneer mensen bekneld raken

en de samenleving aangetast wordt
door wat niet rechtvaardig is.

Omring ons met uw liefdevolle nabijheid

Open ons hart

en onze ogen en oren

voor uw woorden

Woorden die ons hoop en troost geven

Woorden die ons de weg wijzen

Naar U en naar elkaar.

Amen